АКАДЕМИЧЕН СТАНДАРТ
ЗА УЧЕБНА ДИСЦИПЛИНА
„ Сестрински грижи при болни с хирургични заболявания”

1. Цел на обучението по дисциплината

„Сестрински грижи при болни с хирургични заболявания“ е основна дисциплина, която обхваща познания, технически умения и преценки, необходими за адекватна сестринска грижа за хирургичните пациенти. Запознава студентите с основни принципи на предоперативните и следоперативни сестрински грижи, както и с основни техники и поведение в хирургично отделение и операционна зала. Медицинската сестра има постоянен контакт с пациенти, работи с голямото разнообразие на хирургическите болести и трябва да познава както нормалните функции на различните органи и системи на човека, така и хирургичните им патологични отклонения, за осъществяване на навременни и качествени сестрински грижи в хирургичните отделения и кабинети. Целите на обучението по дисциплината са студентите – медицински сестри:

- Да получат и осмислят специфични знания при наблюдението, изследването, обгрижването и лечението на хирургично болен;
- да се запознаят с основен и специален хирургичен инструментариум;
- да се запознаят със спецификата на работа на операционната сестра;
- да усвояват оптимален обем умения и навици за прилагане на придобитите знания при обгрижване на болни с хирургични заболявания;
- да прилагат елементите за планиране на сестринските грижи за хирургично болен.

Целта се съгласува с:

- мисията и концепцията на университета,
- обема и кредитния рейтинг на дисциплината (по системата ECTS), видни от учебния план;
- квалификационната характеристика на специалността;
- образователната степен (бакалавър).

Целта е съобразена с мястото на дисциплината „Сестрински грижи при болни с хирургични заболявания” в специалност “ медицинска сестра“ по значимост и по хронология в учебния план.

Приоритетните цели на университета като развитие на личностните качества на студентите, насърчаване инициативността им, създаване на навици за самообразование и умение сами да се учат, придобиване на ключови компетентности и умения, намират отражение в учебното съдържание на дисциплината, което е съобразено с тях.

2. Учебно съдържание на дисциплината

Темите и часовете на лекции, упражнения са подредени хронологически така, че всяка следваща лекция и свързаните с нея упражнения да ползват вече изучена материя и понятия.

Основни задачи на дисциплината:

В края на обучението по дисциплината студентите трябва да са усвоили система от професионални знания и умения за:

- обработване на рани - асептични и септични, труднозарастващи и да извършват превръзки;
- извършване на хирургична обработка на ръцете и поставяне на операционно облекло;
- познаване на хирургичния инструментариум;
- подготвяне на инструментална масичка за Appendectomia;
- поставяне на сестринска диагноза и изготвяне план за сестрински грижи при пациенти с хирургични заболявания;
- клинично мислене, правилен подход в планирането и приложението на сестринските хирургични грижи;
- мотивирано самостоятелно надграждане на теоретичните си знания за хирургичните заболявания;
- усвояване на сестрински специфични дейности при грижите за хирургично болен.
- изграждане на оптимален модел на поведение за общуване с хирургично болния и близките му;
- специални сестрински грижи в предоперативен и следоперативен период за пациенти с общо хирургично заболяване, както и с профилирано заболяване – стомашно- чревно, колопроктологично, белодробно, урологично, травматологично, термично, неврохирургично и при операции на сърдечно – съдова система;
- работа в мултидисциплинарен екип.

3. Предпоставки

Необходимите знания и умения, които студентът трябва да притежава включват основни познания по „Анатомия“, „Физиология и патофизиология“, „Вътрешни болести“, „Хирургия“, „Медицинска психология“, „Етика и деонтология“, „Философия и въведение в сестринските грижи. Теоретични основи, включително теории за грижи, ориентирани към човека - I и II част“ и др.

4. Академични ресурси

Академичният състав на Катедра по сестрински грижи включва 3 хабилитирани преподаватели. Двама професори по професионално направление 7.1 Медицина, научна специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“ и един доцент по професионално направление 7.4 Обществено здраве, научна специалност „Управление на здравните грижи“. Трите хабилитирани преподаватели са със специалност „Медицинска педагогика“ и двама с втора специалност „Обществено здравеопазване“.

Нехабилитираните преподаватели са 15: 4-ма главни асистенти с докторска степен по професионално направление 7.4 Обществено здраве, научна специалност „Управление на здравните грижи“ и един по професионално направление 7.1 Медицина, научна специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията“. Двама асистенти, докторанти на самостоятелна подготовка. Двама старши преподаватели и 6 преподаватели, на един от които предстои защита на докторска степен.

Преподавателите от Катедрата имат придобити следните специалности: „Обществено здравеопазване“ имат 14 преподаватели, „Медицинска педагогика“- 4-ма, „Първични здравни грижи“- 3-ма, „Болнична хигиена превенции и контрол на инфекциите“- 2-ма.

Лекционният курс се изнася от трима хабилитирани преподаватели. До 30% от лекциите се възлагат на нехабилитирани преподаватели, с образователна и научна степен „Доктор“.

Упражненията и учебна (клинична) практика се водят от главни асистенти, асистенти, старши преподаватели и преподаватели, с базово образование по специалност „Медицинска сестра“ и ОКС „Магистър“ по „ Управление на здравните грижи “.

5. Материални ресурси

За лекциите по „Философия и въведение в сестринските грижи. Теоретични основи, включително теории за грижи, ориентирани към човека“ и по всички „Специални сестрински грижи“ се използват по график аудиториите и учебните зали в Медицинския колеж и в МУ. За практическите занятия по дисциплините Катедрата по сестрински грижи разполага с 7 специализирани учебно-практически зали (50 кв. м площ на един), всеки с по 15 работни места. Те са снабдени с учебни помагала, съвременни мулажи в цял ръст или торс, модели на отделни части от тялото, нови медицински апарати, консумативи, инструментариума и др. Всеки студент разполага със свое работно място и има достъп до всички налични консумативи и учебни помагала.

6. Лекционно обучение

Лекциите се подготвят и изнасят под формата на мултимедийни презентации. Обемът и форматът на предоставяне на лекциите са избор на водещия лектор.

7. Учебно – практически занятия

Катедрата осъществява учебно-преподавателска дейност на медицински сестри.
Учебно – практическите занятия се провеждат по групи в симулирана среда (близка до болничната). За упражненията се предоставят методични указания, ръководства и тестове. Преподаватят демонстрира извършването на сестрински манипулации и дейности, за формиране на професионални умения за работа в болнична среда. Поставят се самостоятелни и екипни задачи. Дава се предимство на работа в екип, екипните дискусии. Проверява се подготовката на студента, както и получените знания и умения от проведеното упражнение.

8. Семинари

Предварително се задават теми за самостоятелна извънаудиторна работа за подготовката на презентации и представянето им. Препоръчва се литература по темата, която ще се презентира. Студентите могат да работят, както самостоятелно, така и по групи. След презентация, се провежда дискусия с всички студенти, като всяка презентираща група защитава позицията си по темата.

9.Информационни ресурси. Основна литература. Сайтове

Преподавателят има разработени лекции и упражнения по дисциплината. Катедрата по сестрински грижи разполага и предоставя на студентите тестове и други учебни материали.

Представя се списък основната и препоръчителна литература по дисциплината, по всяка нейна компонента (лекции, упражнения). Препоръчват се и интернет ресурси – чужди и национални, от които може да се намерят подходящи материали за подготовката на студента.

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Атанасов А. Хирургични болести. изд. “Знание” ЕООД 2001 г.
2. Баев С., Хирургия. изд. “Знание” Еоод София 2001 г.
3. Бруникарди Чарлз Ф., Дана К. Андерсен, Тимъти Р. Билиър, и др., Принципи на хирургията на Шварц - част 1, част 2.1, част 2.2 + CD, под редакцията на проф. д-р Красимир Иванов, Изд. МУ Проф. Д-р Параскев Стоянов гр. Варна, 2019г.
4. Белоев Й. Грижи за болния и сестринска техника. Мед. Изд. “Ми Арсо” София 2000 г.
5. Делийски Т., Оперативна,обща и специална хирургия. Хирургически грижи, Изд. МУ Плевен, 2017г, ISBN:978-954-756-201-1
6. Дамянов Д., Хирургия. Основи на хирургията Т.1,Т.2. изд. Знание ЕООД, 2007г.
7. Данов В. ,Генов П.,Бозов Х., Хирургия 1 част за медицински сестри, Изд.МЕДИАТЕХ -Плевен, 2020г., ISBN: 978619207
8. Даскалов, Марко Николов . Симптоми и синдроми в коремната хирургия. изд.РИА АСП гр.София 2002 г.
9. Даскалов М. Кратка обща и специална хирургия. изд. НСА прес София 2002 г.
10. Кехайов И., Неврохирургия. Издателство „Лакс Бук“, Пловдив, 2021г. ISBN 978-619-189-169-6
11. Китов Б.,Основи на неврохирургията, Мед. издателство ВАП, Пловдив, 2012, ISBN 978-954-8326-64-3
12. Колева Г., Гергова К., Операционна техника ръководство за медицински сестри, изд. Русенски университет "Ангел Кънчев", 2018г,ISBN:978-619-207-148-6
13. Кръстева,Н. Сестрински грижи – теории и концепции. Летера, Пловдив 2006г.
14. Наредба № 3 от 8.05.2013 г. за утвърждаването на медицински стандарт по превенция и контрол на вътреболничните инфекции
15. Николова М., Борисова С., Сестрински процес в хирургичната сестринска практика, Изд. МУ Варна, 2021г., ISBN:978-619-221-341-1
16. Новаков И., Паскалев Г., 122 Въпроса от спешната хирургия. изд. Медицински университет - Пловдив, 2010 г.
17. Паскалев Г., Новаков И. Основни клинични процедури. изд. Медицински университет - Пловдив, 2009г.
18. Радев, Д. Оперативна и превързочна техника. изд. “Горекс Прес” София 2002г.
19. Радев, Д. Оперативна хирургия. изд. Колор Принт гр. Варна,2002 г.
20. Токов П., Учебник по хирургия за медицински сестри и акушерки, изд. „МИ Арсо“, 2017г.
21. Яръмов Н., Анастасов В., Баташки И., Учиков А. Хирургични болести. ISBN: 9786191970656,изд. "АРСО" 2021г.
22. Rothrock JC. Alexander’s Care of the Patient in Surgery. 17th ed. Elsevier; 2, 2022г., ISBN: 9780323776806
23. Gillespie B, Lockwood B, Wakefield E. Perioperative Nursing: An Introduction. 4th ed. Elsevier; 2024.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Наръчник на семейния лекар – изд. “Инфонет 2000” София 2001 г.
2. Delbridge MS, Al-Jundi W. Pocketbook of Surgery. 6th ed. Churchill Livingstone; 2024.

10. Контролни работи

Студентите се натоварват динамично и интензивно през семестъра. Придобиването на знания, уменията и професионални компетенции е важен фактор за тяхната дълбочина, трайност и приложимост. Текущ контрол на знанията на студентите се провежда чрез устно и писмено изпитване, решаване на тестове и казуси за входящ и заключителен контрол.

11. Самостоятелна подготовка и извънаудиторна работа на студента

Самостоятелната работа се ръководи от преподавателя (асистент, старши преподавател), който напътства студента, както в литературните източници, така и в методите на тяхното усвояване при изготвяне на реферат или презентация по избрана от студента или зададена от преподавателя тема.

12. Сътрудничество между преподавателите и студентите

Сътрудничеството се изразява в:
- Ангажираност на преподавателя към студента и неговата предварителна подготовка, текущи трудности по усвояване на материала.
- Използване на приемните часове за консултации.
- Включване на студентите в екипи по научни задачи, изследвания, проекти и др.

13. Изпити

Практически и теоретичен изпит в края на IV семестър, комплексен държавен изпит.

14. Стандарти за оценяване

Два основни елемента участват при формиране на крайната оценка:
• **Първият** включва оценката от практически изпит на „Сестрински грижи при болни с хирургични заболявания”. Оценяват се практическите знания и професионални умения при изпълнение на сестрински дейности и при планиране на сестрински грижи в преи професионалниедоперативен период. Изтеглянето на билетите е от самия студент на лотариен принцип.
• **Вторият** включва оценката от изпита по теория на „Сестрински грижи при болни с хирургични заболявания”. Важно значение има и регламентът за провеждане на изпита, така че да се сведе до минимум възможността за манипулиране на неговите резултати. След изтегляне на темата, задължително се изчетат критериите по които ще бъдат оценявани студентите.
За дисциплината „Сестрински грижи при болни с хирургични заболявания” има разработени ясни стандарти за оценка.
• Отличен (6) – студента много добре познава информационните източници, има задълбочени ключови и допълнителни знания и умения, осмислено и правилно разбира материята, умее за решава сложни задачи, има собствено мислене и аргументира решенията си.

• Мн. добър (5) – студента има много добре овладени ключови и допълнителни знания, осмислено и правилно разбира материята, умее да прилага наученото на практика.
• Добър (4) – студента има овладени ключови и допълнителни знания за решаване на клинични казуси и задачи, но без да може да ги развие до самостоятелно мислене; допуска неточности в използваните понятия.
• Среден (3) – студента има усвоени ключови знания и може да решава прости задачи, но липсва готовност за самостоятелно използване на получените знания и професионални компетентности при изпълнение на практическите задачи.
• Слаб (2) – студента не отговаря на нито едно от посочените по- горе изисквания.

Със стандартите за оценяване, процедурите за провеждане на текущ контрол и възможностите за получаване на обратна връзка за напредъка им през семестъра, студентите се запознават при започване на занятията по дисциплината „Сестрински грижи при болни с хирургични заболявания" „Философия и въведение в сестринските грижи. Теоретични основи".

15. Формиране на крайната оценка

Крайната оценка е двукомпонентна и включва:

1. Оценка от краен практически изпит;
2. Оценка от краен теоретичен изпит;

За всеки компонент участващ в крайната оценка се определя коефициент на значимост (от 0 до 1), като общата сума на коефициентите трябва да винаги да бъде 1. Крайната оценка се получава като сбор от оценките по шестобална система от различните компоненти умножени със съответните коефициенти на значимост.

Q крайна оценка= к1Q оценка от практически изпит + к 2Q оценка от теоретичен изпит

$к_1$ = 0.50; $к_2$= 0.50

Ако един от компонентите на крайня изпит е слаб 2, крайната оценка е задължително слаб 2.

Компонентите участващи при формиране на оценката и коефициентите на значимост за всяка дисциплина се определят от Академичния съвет с приемане на настоящия академичен стандарт на дисциплината.

16. Документиране, съхранение на резултатите и контрол на дейността по оценяването

• Оценяваните студенти имат правото и задължението да се информират за регламента, процедурите и резултатите от оценяването, да предявяват претенции и жалби при неспазване на настоящите правила.

• Правото на студента по смисъла на предходната точка е в сила в случаите на установени технически пропуски или грешки (например при изчисляване или нанасяне на оценките), както и при сериозни основания за разминаване на фактически показаните знания, умения и компетентности и получената крайна оценка за тях.

• Допускат се корекции на оценките в случаите по предходната алинея в студентската книжка, изпитния протокол или по партидата в главната книга само от титуляра на дисциплината.

• Евентуални спорове и несъгласие от страна на студентите се отправят писмено към оценяващия екип, който следва да даде аргументиран отговор до края на следващия работен ден.

• Установени и доказани случаи на сериозно нарушаване на правата на студента при оценяването на неговите знания, умения и компетентности се отнасят чрез писмена жалба до Зам. Ректора по КА.

Изпитните материали се съхраняват и се предоставя възможност на студентите да се запознаят с тях и основанията за оценка по ред и процедура обявени предварително. Периода, в който се осигурява достъп на студентите до изпитните материали и резултати е не по-дълъг от 3 (три) работни дни след датата на изпита.

Характеристиката на дисциплината „Сестрински грижи при болни с хирургични заболявания" се предоставя на студента в началото на обучението. Това е в съответствие със ЗВО чл. 56. ал. 1 „преподавателите са длъжни да разработят и да оповестят по подходящ начин и описание на водения от тях лекционен курс, включващо заглавия и последователност на темите от учебното съдържание, препоръчителната литература, начин на формиране на оценката и форма на проверка на знанията и уменията ".

АС по учебната дисциплина „Сестрински грижи при болни с хирургични заболяванияе приет и утвърден на Редовно заседание на катедрен съвет на Катедрата по сестрински грижи, ФОЗ, МУ-Пловдив с Протокол № 2 от 09.03.2026г.

Проф. Даниела Танева, дм ……..
Ръководител Катедра по сестрински грижи
ФОЗ, МУ-Пловдив